

טיוטת חוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון)(תיקון מס' 3), התשפ"ד-2024 – הסמכת ועדת השרים לענייני חקיקה

הצעה להחלטה

מחליטים :

- א. לאשר עקרונית את טיוטת החוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון)(תיקון מס' 3), התשפ"ד-2024, המצ"ב (להלן: "הצעת החוק").
- ב. להסמיך את ועדת שרים לענייני חקיקה, לאשר על דעת הממשלה את נוסחה הסופי של הצעת חוק שתוגש לכנסת.
- ג. בהתאם לסעיף 81(ג) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת, לקצר את תקופת ההנחה להקדים את הדיון בהצעת החוק.
- ד. בהתאם לסעיף 88(ב) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת, להתיר את הקריאות השניה בהצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת.

דברי הסבר

רקע כללי

בבוקר יום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) החלה מתקפת טרור רצחנית מרצועת עזה על מדינת ישראל. אלפי מחבלים חדרו משטח רצועת עזה לשטחה של ישראל מהיבשה, מהאוויר ומהים ותקפו באכזריות אזרחים וחיילים, במקביל לשיגור של אלפי רקטות לשטח מדינת ישראל.

במהלך הלחימה נתפסו בשטחה של מדינת ישראל מספר רב של מחבלים, אשר בנוגע לרובם מתקיים הליך חקירה פלילי בחשד לעבירות בטחון, כפי שאלו מוגדרות בסעיף 35(ב) לחוק המעצרים. כמו כן התווסף מספר לא מבוטל של מעצרים במסגרת אירועי הלחימה בחבל עזה הנמשכים גם בימים אלו.

מעצרים חריגים בכמות ובמורכבות של מפגעי אירועי 7 באוקטובר, המתקפה כנגד מדינת ישראל והלחימה הנמשכת, לצד מורכבות החקירה בכללותה, כמו גם הצורך בהבטחת האינטרס הלאומי שבשמירה על חיי אדם ובקידום החקירה ומניעת סיכולה, הביאו לצורך חיוני והכרחי למתן אפשרות לפרק זמן ארוך משמעותית מהקבוע כיום בחוק המעצרים להארכת מעצרם של עצורים אלה.

נוכח האמור והדחיפות המיוחדות לקביעת הסדרים בנושא הארכות המעצרים של אותם עצורים, ביום כ"ג בחשוון התשפ"ד (7 בנובמבר 2023) הותקנו תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון), תשפ"ד-2023 (להלן: "תקנות שעת החירום"). נוכח הצורך הביטחוני והחקירתי בהמשך הארכת מעצרם של העצורים האמורים, קידמה הממשלה הצעת חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת החירום, תוך כדי התאמתן. בהתאם לכך, ביום כ"ו בשבט התשפ"ד (5 בפברואר 2024) נכנס לתוקף החוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת בטחון), תשפ"ד-2024 (להלן: "החוק"), אשר האריך את תקנות שעת החירום תוך תיקון עד ליום י' באדר ב', התשפ"ד (20 במרץ 2024). בהמשך נוכח המשך הצורך הביטחוני והחקירתי הוארך תוקף החוק עד יום י"ב בסיוון התשפ"ד (18 ביוני 2024).

ביום כ"ו באייר התשפ"ד (3 ביוני 2024) נוכח המשך הצורך הביטחוני והחקירתי בהארכת תוקף התקנות, הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק להארכת תוקף התקנות למשך שישה חודשים נוספים, עד ליום י"ז בכסלו התשפ"ה (18 בדצמבר 2024). ביום י"ב בסיוון התשפ"ד (18 ביוני 2024) הכנסת החליטה להאריך בשלב זה את תוקפן של תקנות שעת החירום בחודש בלבד, וזאת עד ליום י"ב בתמוז התשפ"ד (18 ביולי 2024).

נוכח ההכרח הבטחוני והחקירתי בהמשך החזקת העצורים הנכנסים לגדר החוק במעצר פלילי שעדיין מתקיים, ונוכח הארכת תוקפן של תקנות שעת החירום בחודש בלבד כאמור, עולה הצורך בהצעת חוק חדשה לצורך הארכה נוספת של תוקפן של תקנות שעת החירום, עד לאותו מועד שהוצע כבר בהצעת החוק הממשלתית שהוגשה לאחרונה. זאת על מנת לאפשר השלמת הליכי החקירה וקבלת החלטה בדבר העמדה לדין. לפיכך מוצע להאריך את תוקפן של תקנות שעת החירום במסגרת הארכת תוקף החוק, על ידי תיקון סעיף 1 בו, כך שתוקפו יוארך עד יום י"ז בכסלו התשפ"ה (18 בדצמבר 2024).

ההסדר בחוק

בהתאם להסדר בחוק מוגדר "עצור" כחשוד בעבירת בטחון בשל פעולות האיבה [המוגדרות כפעולות האיבה שהתרחשו מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) עד יום כ"ח בתשרי התשפ"ד (13 באוקטובר 2023)] ופעולות המלחמה [המוגדרות כפעולות המלחמה בחבל עזה החל ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023)]. עוד מגדיר החוק הליכי חקירה במובן רחב, וקובע כי לגבי עצור כהגדרתו בחוק, יקראו את חוק המעצרים כך שעל מי שנכנס בגדר החוק ונעצר על ידי בית המשפט יחולו תקופות מעצר ארוכות יותר בנות 45 ימים כל אחת, אולם רשאי שופט להורות על תקופת מעצר קצרה מהתקופה האמורה, מטעמים שירשמו. החוק קובע כי לא יחולו על עצור לפיו הוראות סעיפים 59 ו-62 לחוק המעצרים, וכי לא יחולו על עצור שהוא קטין הוראות חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א – 1971, בדבר תקופות מעצר קצרות יותר, וכן לא תחול ההוראה שבסעיף 47 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו - 2016.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה/ תקציב

אין

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

אין.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מס' 1047 מיום 7.11.23

החלטה מס' 1321 מיום 21.01.24

החלטה מס' 1319 מיום 21.01.24

החלטה מס' 1507 מיום 10.03.24

החלטה מס' 1794 מיום 02.06.24

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

חוות הדעת של היועצת המשפטית של משרד המשפטים מצורפת להצעה.

המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-חוקתי) אישרה את חקיקת החוק.

סיווגים

07 חקיקה ממשלתית

מגישים: ראש הממשלה
ושר המשפטים

כ"א בסיון התשפ"ד
27 ביוני 2024

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה:

אישור הצעת חוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון)(תיקון מס' 3), התשפ"ד-2024, וקיצור תקופות ההנחה בהתאם לתקנון עבודת הכנסת.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

ביום כ"ג בחשוון התשפ"ד (7 בנובמבר 2023) הותקנו תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירות ביטחון), התשפ"ד-2023 (להלן: "תקנות שעת החירום" או "התקנות") אשר שינו את התקופות המפורטות בסעיף 17(א), (ב) ו-(ד) לחוק המעצרים, ככל שאלה חלות על "עצור" כפי שהוא מוגדר בתקנות. תקנות שעת החירום הותקנו לתקופה של שלושה חודשים. זאת, בשים לב לסעיף 39(ו) לחוק-יסוד: הממשלה, הקובע כי "תוקפן של תקנות שעת חירום יפקע כעבור שלושה חודשים מיום התקנתן, זולת אם הוארך תוקפן בחוק".

נוכח הצורך הביטחוני והחקירתי בהמשך הארכת מעצרים של העצורים האמורים, קידמה הממשלה הצעת חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת החירום, תוך כדי התאמתן. בהתאם לכך, ביום כ"ו בשבט התשפ"ד (5 בפברואר 2024) נכנס לתוקף החוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון), תשפ"ד-2024 (להלן: "החוק"), אשר האריך את תקנות שעת החירום תוך תיקון עד ליום י"ב באדר ב', התשפ"ד (20 במרץ 2024). בהמשך נוכח המשך הצורך הביטחוני והחקירתי הוארך תוקף החוק עד יום י"ב בסיוון התשפ"ד (18 ביוני 2024).

ביום כ"ו באייר התשפ"ד (3 ביוני 2024) נוכח המשך הצורך הביטחוני והחקירתי בהארכת תוקף התקנות, הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק להארכת תוקף התקנות למשך שישה חודשים נוספים, עד ליום י"ז בכסלו התשפ"ה (18 בדצמבר 2024). ביום י"ב בסיוון התשפ"ד (18 ביוני 2024) הכנסת החליטה להאריך בשלב זה את תוקפן של תקנות שעת החירום בחודש בלבד, וזאת עד ליום י"ב בתמוז התשפ"ד (18 ביולי 2024).

כמפורט בדברי ההסבר, נוכח ההכרח הביטחוני והחקירתי בהמשך החזקת העצורים הנכנסים לגדר החוק במעצר פלילי שעדיין מתקיים, ונוכח הארכת תוקפן של תקנות שעת החירום בחודש בלבד כאמור, עולה הצורך בהצעת חוק חדשה לצורך הארכה נוספת של תוקפן של תקנות שעת החירום, עד לאותו מועד שהוצע כבר בהצעת החוק הממשלתית שהוגשה לאחרונה. זאת על מנת לאפשר השלמת הליכי החקירה וקבלת החלטה בדבר העמדה לדין. לפיכך מוצע להאריך את תוקפן של תקנות שעת החירום במסגרת הארכת תוקף החוק, על ידי תיקון סעיף 1 בו, כך שתוקפו יוארך עד יום י"ז בכסלו התשפ"ה (18 בדצמבר 2024).

בהתאם להסדר בחוק מוגדר "עצור" כחשוד בעבירת בטחון בשל פעולות האיבה [המוגדרות כפעולות האיבה שהתרחשו מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) עד יום כ"ח בתשרי התשפ"ד (13 באוקטובר 2023)] ופעולות המלחמה [המוגדרות כפעולות המלחמה בחבל עזה החל ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023)]. עוד מגדיר החוק הליכי חקירה במובן רחב, וקובע כי לגבי עצור כהגדרתו בחוק, יקראו את חוק המעצרים כך שעל מי שנכנס בגדר החוק ונעצר על ידי בית המשפט יחולו תקופות מעצר ארוכות יותר בנות 45 ימים כל אחת, אולם רשאי שופט להורות על תקופת מעצר קצרה מהתקופה האמורה, מטעמים שירשמו. החוק קובע כי לא יחולו על עצור לפיו הוראות סעיפים 59 ו-62 לחוק המעצרים, וכי לא יחולו על עצור שהוא קטין הוראות חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א – 1971, בדבר תקופות מעצר קצרות יותר, וכן לא תחול ההוראה שבסעיף 47 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו – 2016.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

בהצעה להחלטת הממשלה מבוקש להאריך את תוקפן של תקנות שעת החירום במסגרת הארכת תוקפו של החוק בחמישה חודשים נוספים ולקצר את זמני ההנחה של הצעת החוק על שולחן הכנסת. הצעת החוק הונחה זה מכבר על שולחן הכנסת ביום 3.6.24 אז התבקש להאריך את תוקפן של תקנות שעת החירום בחקיקה בשישה חודשים. במהלך הדיון שהתקיים בוועדת חוקה חוק ומשפט ביום 16.6.24 וביום 17.6.24, ציין יו"ר הוועדה כי על מנת להבטיח שנעשית עבודה ממשלתית לחקיקת חוק שייתן מענה לעצורים כתוצאה מאירוע ה- 10.7.23, אין מקום לאשר הארכה לשישה חודשים כפי שהתבקש, ולכן יש להאריך רק 30 ימים.

בעת ההצבעה על החוק בקריאה שניה ושלישית חזר יו"ר ועדת חוקה חוק ומשפט, בפני מליאת הכנסת, על הדברים.

מהאמור עולה כי הכנסת הביעה עמדתה כי ישנו מקום להסדיר את הטיפול בעצורים בחקיקה ראשית וזאת בשונה מהארכות מעת לעת.

הדברים האמורים אינם עולים כדי קושי משפטי. הצורך בהסדרים בחוק, בין על ידי הארכת תוקפו של החוק בחמישה חודשים, ובין על ידי הסדרה בחקיקה קבועה, עומד בעינו נוכח מצב החירום השורר במדינה, ולצורך החיוני לקיים הליכי חקירה כפי שהועלה על ידי גורמי הביטחון, ובכלל זאת מעצרים חדשים המבוצעים אף בימים אלו במהלך התמרון הקרקעי שעדיין נמשך, המחייבים המשך ההסדר בעניין מניעת פגישת עם עורך דין. עד להשלמת הליך החקיקה ומתן מענה לצרכים בחקיקה ראשית נדרשת ההארכה המבוקשת. עמדה זו אף אושרה על ידי מנהל מערך יעוץ וחקיקה, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה.

לאור הדחיפות להאריך את תוקפן של תקנות שעת החירום אשר מועד פקיעתן יחול ביום 18.7.2024, אין מניעה להאריך את תוקפן של תקנות שעת החירום בחוק

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

היועץ המשפטי של המשרד לביטחון לאומי אישר את ההצעה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אין מניעה משפטית לאשר את ההצעה.

לייעוץ המשפטי של משרד ראש הממשלה לא היו הערות משפטיות.

הצעת החוק והחלטת הממשלה על הקיצורים המבוקשים בה הן על דעת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (ציבורי - חוקתי).

לאה רקובר, עו"ד
היועצת המשפטית, משרד המשפטים

כ"א/סיון/תשפ"ד

27/06/2024

טיוטת חוק

א. שם החוק המוצע

חוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת בטחון), (תיקון מס' 3) התשפ"ד-2024

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו

מטרת התיקון המוצע היא להאריך לפרק זמן נוסף את החוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת בטחון), התשפ"ד-2024 אשר תיקן והאריך את תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון), התשפ"ד-2023 (להלן: "תקנות שעת החירום" או "התקנות"), אשר הותקנו על ידי הממשלה בתאריך כ"ג בחשון התשפ"ד (7 בנובמבר 2023) וקבעו הסדר חדש החל על עצורים החשודים בעבירת בטחון, כמוגדר בסעיף 35(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: "חוק המעצרים"), אשר נעברה במסגרת אירועי מלחמת "חרבות ברזל".

ג. עיקרי החוק המוצע

בבוקר יום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) החלה מתקפת טרור רצחנית מרצועת עזה על מדינת ישראל. אלפי מחבלים חדרו משטח רצועת עזה לשטחה של ישראל מהיבשה, מהאוויר ומהים ותקפו באכזריות אזרחים וחיילים, במקביל לשיגור של אלפי רקטות לשטח מדינת ישראל.

במהלך הלחימה נתפסו בשטחה של מדינת ישראל מספר רב של מחבלים, אשר בנוגע לרובם מתקיים הליך חקירה פלילי בחשד לעבירות בטחון, כפי שאלו מוגדרות בסעיף 35(ב) לחוק המעצרים. כמו כן התווסף מספר לא מבוטל של מעצרים במסגרת אירועי הלחימה בחבל עזה הנמשכים גם בימים אלו.

מעצרים חריגים בכמות ובמורכבות של מפגעי אירועי 7 באוקטובר, המתקפה כנגד מדינת ישראל והלחימה הנמשכת, לצד מורכבות החקירה בכללותה, כמו גם הצורך בהבטחת האינטרס הלאומי שבשמירה על חיי אדם ובקידום החקירה ומניעת סיכולה, הביאו לצורך חיוני והכרחי למתן אפשרות לפרק זמן ארוך משמעותית מהקבוע כיום בחוק המעצרים להארכת מעצרים של עצורים אלה.

נוכח האמור והדחיפות המיוחדת לקביעת הסדרים בנושא הארכות המעצרים של אותם עצורים, ביום כ"ג בחשוון התשפ"ד (7 בנובמבר 2023) הותקנו תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון), תשפ"ד-2023 (להלן: "תקנות שעת החירום"). נוכח הצורך הביטחוני והחקירתי בהמשך הארכת מעצרים של העצורים האמורים, קידמה הממשלה הצעת חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת החירום, תוך כדי התאמתן. בהתאם לכך, ביום כ"ו בשבט התשפ"ד (5 בפברואר 2024) נכנס לתוקף החוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת בטחון), תשפ"ד-2024 (להלן: "החוק"), אשר האריך את תקנות שעת החירום תוך תיקון עד ליום י' באדר ב', התשפ"ד (20 במרץ 2024). בהמשך נוכח המשך הצורך הביטחוני והחקירתי הוארך תוקף החוק עד יום י"ב בסיוון התשפ"ד (18 ביוני 2024).

ביום כ"ו באייר התשפ"ד (3 ביוני 2024) נוכח המשך הצורך הביטחוני והחקירתי בהארכת תוקף התקנות, הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק להארכת תוקף התקנות למשך שישה חודשים נוספים, עד ליום י"ז בכסלו התשפ"ה (18 בדצמבר 2024). עם זאת, ביום י"ב בסיוון התשפ"ד (18 ביוני 2024) הכנסת החליטה להאריך בשלב זה את תוקפן של תקנות שעת החירום בחודש בלבד, עד וזאת עד ליום י"ב בתמוז התשפ"ד (18 ביולי 2024).

נוכח ההכרח הבטחוני והחקירתי שעדיין מתקיים, בהמשך החזקת העצורים הנכנסים לגדר החוק במעצר פלילי, ונוכח הארכת תוקפן של תקנות שעת החירום בחודש בלבד כאמור, עולה הצורך בהצעת חוק חדשה לצורך הארכה נוספת של תוקפן של תקנות שעת החירום, עד לאותו מועד שהוצע כבר בהצעת החוק הממשלתית שהוגשה לאחרונה. זאת על מנת לאפשר השלמת הליכי החקירה וקבלת החלטה בדבר העמדה לדין. מוצע להאריך את תוקף החוק, על ידי תיקון סעיף 1 בו, כך שתוקפו יוארך עד יום י"ז בכסלו התשפ"ה (18 בדצמבר 2024).

השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

ביחס ל"עצורים" הנכנסים להגדרת החוק המוצע יחול ההסדר המוצע ביחס לסעיף 17, 59 ו-

62 לחוק המעצרים.

ד. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה, על תקנים במשרדי הממשלה ועל ההיבט המינהלי

אין השפעה.

ה. השפעה על תחולה באזור יהודה ושומרון

אין השפעה.

ו. עיקרי ההערות לתזכיר שלא אומצו בטיטת החוק:

עמדת הסניגוריה הציבורית – חוזרת על עמדתה כפי שנמסרה בעבר ולפיה הסניגוריה הציבורית מתנגדת להארכה נוספת של ההסדר הקבוע בתקנות שעת החירום וסבורה כי נכון היה לקבוע הסדר ייעודי. הסניגוריה הצביעה על האפקט המצטבר, לדידה, של הפגיעה בזכויות דיוניות של העצורים נוכח שילוב בין ההסדר המוצע להסדרים נוספים שכבר אושרו (כגון תקופות מניעת הפגישה הממושכות).

להלן נוסח החוק מוצע:

הצעת חוק מטעם הממשלה:

הצעת חוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת

ביטחון) (תיקון מס' 3), התשפ"ד-2024

הארכת תוקף 1. בחוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון), התשפ"ד-2024¹, בסעיף 1, במקום "י"ב בתמוז התשפ"ד (18 ביולי 2024)" יבוא "י"ז בכסלו התשפ"ה (18 בדצמבר 2024)".

ד ב ר י ה ס ב ר

כללי בבוקר יום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) החלה מתקפת טרור רצחנית מרצועת עזה על מדינת ישראל. אלפי מחבלים חדרו משטח רצועת עזה לשטחה של ישראל מהיבשה, מהאוויר ומהים ותקפו באכזריות אזרחים וחיילים, במקביל לשיגור של אלפי רקטות לשטח מדינת ישראל. במתקפת הטרור רצחו המחבלים מעל 1,200 אזרחים וחיילים ישראלים ופצעו אלפים, ולמעלה מ-200 אזרחים וחיילים נחטפו לשטח רצועת עזה.

לנוכח האירועים האמורים, הכריז שר הבטחון באותו יום על מצב מיוחד בעורף מכוח סמכותו לפי סעיף 9(ב) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951. בהתאם לסעיף 9(א)(5) לחוק האמור, החליטה ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, ביום כ"ז בתשרי התשפ"ד (12 באוקטובר 2023), לאשר את ההכרזה בשטחה של כל מדינת ישראל. הכרזה זו הוארכה מזמן לזמן על ידי הממשלה, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, וכעת היא בתוקף עד יום ה' בתמוז התשפ"ד (11 ביולי 2024).

ביום כ"ג בתשרי התשפ"ד (8 באוקטובר 2023) הודיע הקבינט המדיני-ביטחוני כי הכריז על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות, בהתאם לסעיף 40 לחוק-יסוד: הממשלה. בהתאם להכרזה אירועי מלחמת 'חרבות ברזל' החלו ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) בשעה 6:00 בבוקר.

במהלך הלחימה נתפסו בשטחה של מדינת ישראל מחבלים רבים, ולגבי רובם מתקיים הליך חקירה פלילי בחשד לעבירות ביטחון, כהגדרתן בסעיף 35(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן – חוק המעצרים).

חקירת המחבלים שלקחו חלק במתקפת הטרור היא מורכבת וחריגה, ולה מאפיינים ייחודיים שטרם נודע כמותם בישראל: החקירה מתייחסת לפשעים האכזריים שביצעו המחבלים אך תכליתה גם להפיק מידע רב ערך להמשך המלחמה; היא נסובה סביב עשרות זירות שבהן התחוללו הפשעים; יש מספר גדול של מחבלים שביניהם קשרים מגוונים; מספר הקורבנות והעדים הוא עצום – בהם אלפי פצועים המצויים במצב פיזי או נפשי קשה, שמקשה על גביית העדויות; היקף הראיות הוא עצום; החקירה התנהלה בתחילתה בזמן לחימה קשה באזורים שבהם בוצעו הפשעים, ונוסף על כך חלק מהזירות הוכרזו כשטח צבאי סגור והיה קשה להגיע אליהן לאיסוף ראיות. גם כיום החקירה מתנהלת במקביל ללחימה ולקרבות שעדיין נמשכים בשטח עזה וכן תחת התקפות רב-זירתיות, בעיקר באמצעות ירי מרחוק, שמופנות כלפי שטח המדינה, גם אם בעצימות נמוכה יותר.

בהינתן מספר העצורים ומורכבות החקירה כמפורט לעיל, צפויה החקירה הפלילית לארוך עוד פרק זמן של כמה

¹ ס"ח התשפ"ד, עמ' 500; עמ' 628.

חודשים. לצורך כך, הוקם במשטרת ישראל צוות חקירה ארצי מיוחד, אשר פועל לחקירת המחבלים הרבים שנעצרו ולאוסוף ראיות בעשרות זירות טבח בעוטף עזה.

כמו כן התווסף מספר לא מבוטל של מעצרים במסגרת אירועי הלחימה בחבל עזה הנמשכים גם בימים אלה. הלחימה הנמשכת, החקירה המורכבת בכללותה, וכן הצורך בהברור בהבטחת האינטרס הלאומי שבשמירה על חי אדם כמו גם בקידום החקירה, מציבים לפני גופי החקירה אתגרים חסרי תקדים. בשים לב למורכבות הרבה כאמור, ברור מעבר לכל ספק כי סדרי הדין הקבועים היום בחוק המעצרים לעניין החזקת עצורים בטרם הגשת כתב אישום נגדם, שנועדו לחקירות פליליות ממוקדות ותחומות, אינם מתאימים לנסיבות יוצאות הדופן של המלחמה, ונדרש הסדר חוקי אחר בנושא.

לנוכח האמור והדחיפות המיוחדת לקביעת הסדרים בנושא הארכות המעצרים של אותם עצורים, ביום כ"ג בחשוון התשפ"ד (7 בנובמבר 2023) הותקנו תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון), התשפ"ד-2023 (להלן - תקנות שעת החירום), אשר שינו את התקופות המפורטות בסעיף 17(א), (ב) ו-(ד) לחוק המעצרים, ככל שאלה חלות על "עצור" כפי שהוא מוגדר בתקנות. תקנות שעת החירום הותקנו לתקופה של שלושה חודשים, זאת, בשים לב לסעיף 39(ו) לחוק-יסוד: הממשלה, הקובע כי "תוקפן של תקנות שעת חירום יפקע כעבור שלושה חודשים מיום התקנתן, זולת אם הוארך תוקפן בחוק".

לפיכך, ובשל הצורך הביטחוני והחקירתי בהמשך הארכת מעצרים של העצורים האמורים, קידמה הממשלה הצעת חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת החירום, תוך כדי התאמתן. בהתאם לכך, ביום כ"ו בשבט התשפ"ד (5 בפברואר 2024) נכנס לתוקף החוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון), התשפ"ד-2024 (להלן - החוק), אשר האריך את תקנות שעת החירום תוך תיקון עד יום י' באדר ב' התשפ"ד (20 במרץ 2024).

בהתאם להסדר בחוק מוגדר "עצור" כחשוד בעבירת ביטחון בשל פעולות האיבה, המוגדרות כפעולות האיבה שהתרחשו מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) עד יום כ"ח בתשרי התשפ"ד (13 באוקטובר 2023), ובשל פעולות המלחמה, המוגדרות כפעולות המלחמה בחבל עזה החל ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023). עוד מגדיר החוק "הליכי חקירה" במובן רחב, כחקירת פעולות האיבה בכללותן, כנגד כלל העצורים והמעורבים בגין אירועים אלה, לרבות חקירת שלבי התכנון וההיערכות שקדמו לביצוע המעשים, וקובע כי לגבי עצור כהגדרתו בחוק, יקראו את חוק המעצרים כך שעל מי שנכנס בתחולת החוק ונעצר בצו בית המשפט יחולו תקופות מעצר ארוכות יותר, בנות 45 ימים כל אחת. נוסף על כך התקנות תוקנו כך ששופט רשאי להורות על תקופת מעצר קצרה מהתקופה האמורה, מטעמים מיוחדים שירשמו. כמו כן נקבע בחוק כי לא יחולו על עצור לפיו הוראות סעיפים 59 ו-62 לחוק המעצרים, וכי לא יחולו על עצור שהוא קטין הוראות חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, בדבר תקופות מעצר קצרות יותר, וכן לא תחול ההוראה שבסעיף 47 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016.

בהמשך, בשל הצורך הביטחוני והחקירתי הוארך תוקף החוק עד יום י"ב בסיוון התשפ"ד (18 ביוני 2024). ביום כ"ו באייר התשפ"ד (3 ביוני 2024), נוכח המשך הצורך הביטחוני והחקירתי בהארכת תוקף התקנות, הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק להארכת תוקף התקנות למשך שישה חודשים נוספים, עד ליום י"ז בכסלו התשפ"ה (18 בדצמבר 2024). עם זאת, ביום י"ב בסיוון התשפ"ד (18 ביוני 2024) הכנסת החליטה להאריך בשלב זה את תוקפן של תקנות שעת החירום בחודש בלבד, עד ליום י"ב בתמוז התשפ"ד (18 ביולי 2024).

נוכח הארכת תוקפן של תקנות שעת החירום בחודש בלבד כאמור ובשל כך שעדיין מתקיים ההכרח הביטחוני והחקירתי בהמשך החזקת העצורים אשר נכנסים בתחולת החוק, במעצר, יש צורך בהארכה נוספת של תוקפן של תקנות שעת החירום, במסגרת הארכת תוקף החוק. מוצע כי תוקף תקנות שעת החירום יוארך עד למועד שהוצע בהצעת החוק הממשלתית שהוגשה לאחרונה, בכפוף לצורכי גופי האכיפה כפי שפורטו לעיל.

סעיף 1 בשל האמור בחלק הכללי של דברי ההסבר ולנוכח מועד פקיעת תקנות שעת החירום בהתאם לסעיף 1 לחוק, מוצע לתקן את הסעיף האמור כך שתוקפן של תקנות שעת החירום יוארך עד יום י"ז בכסלו התשפ"ה (18 בדצמבר 2024).

מוגש על ידי שר המשפטים